

Акт
лісопатологічного обстеження лісових насаджень по
Висоцькому надлісництві філії "Поліський лісовий офіс"
ДП «Ліси України»

“14” 10 2025 року

с-ще Висоцьк Сарненського району Рівненської області

На звернення Висоцького надлісництва філії "Поліський лісовий офіс" ДП "Ліси України" (далі - надлісництва), лист №10993/34.4.1-2025 від 19.09.2025 року, нами: провідним інженером-лісопатологом сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Рівнелісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" Русланом МАЦЕЛИКОМ, провідним інженером-лісопатологом сектору нагляду, обліку і прогнозу філії «Рівнелісозахист» ДСЛП «Київлісозахист» Тамарою МАЦКОВОЮ, провідним інженером-лісопатологом сектору нагляду, обліку і прогнозу філії «Рівнелісозахист» ДСЛП «Київлісозахист» Вікторією ОРЕШКО, начальником відділу мисливського господарства, охорони та захисту лісів Північно-Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства Володимиром КАСЯНЧУКОМ, головним спеціалістом відділу мисливського господарства, охорони та захисту лісів Північно-Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства Іваном МОРОЧЕНЦЕМ, головним спеціалістом відділу мисливського господарства, охорони та захисту лісів Північно-Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства Яною ЛИМАР, начальником Висоцького надлісництва філії "Поліський лісовий офіс" ДП "Ліси України" Михайлом САЛІВОНІКОМ, помічником начальника Висоцького надлісництва філії "Поліський лісовий офіс" ДП "Ліси України" Олександром ШАНЬКО, інженером лісового господарства 1 категорії філії "Поліський лісовий офіс" ДП "Ліси України" (далі - ФЛП) Дмитром ЮХНЕВИЧЕМ, провідним інженером охорони і захисту лісів ФЛП Володимиром ХОМИЧОМ та лісничих Висоцького надлісництва філії "Поліський лісовий офіс" ДП "Ліси України", а саме: помічника лісничого Олександрівського лісництва Артура ГАВРИЛОВИЧА, лісничого Більського лісництва Сергія ЖАКУНА, лісничого Золотинського лісництва Сергія ЧУДІКА, помічника лісничого Мутвицького лісництва Юрія САВЧАНЧИКА, лісничого Річицького лісництва Віталія САЛЬНІКОВА, лісничого Людинського лісництва Володимира ЧУДІКА, було проведено лісопатологічне обстеження лісових насаджень по Висоцькому надлісництву, що потребують заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2025 рік, у відповідності до пункту 30 "Санітарних правил в лісах України", затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 р. № 555 (далі - СПЛУ).

Коротка таксаційна характеристика вказана згідно, матеріалів базового лісовпорядкування 2019 року, станом на 01.01.2020 року по ДП "Висоцьке ЛГ".

У відповідності до пункту 5 абзац 10 СПЛУ, повідомлення про появу ознак погіршення санітарного стану лісових насаджень представлено.

Лісопатологічне обстеження, проводилося спеціалістами, без наявності відводів під заходи поліпшення санітарного стану лісів.

Насадження обстежені на загальній площі – 225,9 гектарів. Зазначені в лісопатологічному журналі:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	Площа осередку	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування								Категорія захисності	Вид запланованих заходів	Причини призначення заходів	Орієнтовний запас деревини, що підлягає вирубуванню, м³ на 1 га	Інтенсивність ураження, %	Ступінь ураження
					загальна	склад													
						вік, років	повнота	бонітет	середня висота, м	середній діаметр, см	запас деревини, куб. метрів на 1 га								
1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19		
Олександрівськ	38	2	10.0		10.0	5С3(50)5БП+С3(70)	50	0.70	2	17	20	160	4	ВСП	стовбурові шкідники	25	16	середня	
Олександрівськ	38	1	2.0		2.0	9С31БП	70	0.60	2	21	28	240	4	ВСП	стовбурові шкідники	20	8	слабка	

Олександрівське	40	19	1.1		1.1	10СЗ	60	0.70	2	19	22	260	4	ВСР	стовбурові шкідники	20	8	слабка
Олександрівське	14	1	13.0	(1)	5.0	10СЗ	55	0.70	3	14	18	150	4	ВСР	стовбурові шкідники	25	17	середня
Олександрівське	6	14	14.0		14.0	9СЗ1БП	60	0.70	2	19	24	250	4	ВСР	стовбурові шкідники	25	10	середня
Олександрівське	4	22	3.0	(1)	2.4	10СЗ+БП+СЗ(60)	44	0.70	2	16	18	210	4	ВСР	стовбурові шкідники	20	10	середня
Олександрівське	26	2	1.4		1.4	10СЗ	56	0.80	2	17	20	260	4	ВСР	стовбурові шкідники	20	8	слабка
Більське	12	43	11.2		11.2	10СЗ+БП	61	0.60	2	17	22	210	4	ВСР	стовбурові шкідники	10	5	слабка
Більське	17	6	6.8		6.8	9СЗ1БП	67	0.70	1	28	23	310	4	ВСР	стовбурові шкідники	10	3	відпад
Більське	19	14	9.5		9.5	6СЗБП1ВЛЧ+ДЗ+ОС	65	0.70	2	24	20	200	4	ВСР	стовбурові шкідники	10	5	слабка
Більське	36	19	0.5		0.5	10СЗ+БП	57	0.70	2	20	18	240	4	ВСР	стовбурові шкідники	20	8	слабка
Більське	40	4	4.7		4.7	6СЗ3БП1ОС+ДЗ	57	0.70	1a	23	28	260	4	ВСР	стовбурові шкідники	10	4	відпад
Більське	41	20	2.4		2.4	8СЗ2БП+ОС	65	0.60	1	24	28	280	4	ВСР	стовбурові шкідники	15	5	слабка
Більське	3	30	7.8		7.8	10СЗ	56	0.50	3	15	20	150	4	ВСР	стовбурові шкідники	10	7	слабка
Більське	21	53	9.6		9.6	10СЗ	65	0.60	2	19	24	240	4	ВСР	стовбурові шкідники	10	4	відпад
Золотинське	7	4	1.2		1.2	10СЗ+БП	68	0.70	2	24	20	260	4	ВСР	стовбурові шкідники	10	4	відпад
Золотинське	7	10	1.6		1.6	10СЗ	61	0.70	3	15	18	160	4	ВСР	стовбурові шкідники	10	6	слабка
Золотинське	7	11	3.0		3.0	9СЗ1БП	59	0.80	1	22	26	330	4	ВСР	стовбурові шкідники	10	3	відпад
Золотинське	8	14	17.1		17.1	10СЗ+БП	65	0.80	1	23	28	385	4	ВСР	стовбурові шкідники	15	4	відпад
Золотинське	8	23	1.0		1.0	10СЗ+БП	66	0.70	2	19	24	260	4	ВСР	стовбурові шкідники	5	2	відпад
Золотинське	11	8	3.2	(3)	2.8	10СЗ	66	0.70	2	19	28	220	4	ВСР	стовбурові шкідники	10	5	слабка
Золотинське	11	9	0.7	(2)	0.4	9СЗ1БП	70	0.50	1	23	32	230	4	ВСР	стовбурові шкідники	10	4	відпад
Золотинське	18	25	4.4		4.4	10СЗ+БП	60	0.80	2	19	22	300	4	ВСР	стовбурові шкідники	15	5	слабка
Золотинське	18	27	3.5	(2)	2.9	10СЗ	60	0.80	13	14	4	160	4	ВСР	стовбурові шкідники	10	6	слабка
Золотинське	23	49	4.0		4.0	9СЗ1БП	44	0.70	3	13	14	130	4	ВСР	стовбурові шкідники	10	8	слабка
Золотинське	26	13	6.8		6.8	10СЗ+БП	65	0.70	1A	25	28	380	4	ВСР	стовбурові шкідники	15	4	відпад
Золотинське	26	37	8.4		8.4	10СЗ+БП	65	0.70	1	23	28	340	4	ВСР	стовбурові шкідники	15	4	відпад
Золотинське	63	10	0.8		0.8	10СЗ+БП	50	0.70	1	18	26	240	4	ВСР	стовбурові шкідники	10	4	відпад
Золотинське	63	20	1.3		1.3	10СЗ	55	0.70	1A	22	28	320	4	ВСР	стовбурові шкідники	10	3	відпад
Мутвицьке	46	21	3.2		3.2	10СЗ	55	0.70	1	21	26	300	3	ВСР	стовбурові шкідники	20	7	слабка
Мутвицьке	46	5	25.0	(1)	8.0	10СЗ+ОС+БП	70	0.80	1	23	26	390	3	ВСР	стовбурові шкідники	20	5	слабка
Мутвицьке	18	32	1.8		1.8	9СЗ1БП+ДЗ+ОС	63	0.70	1	23	24	320	3	ВСР	стовбурові шкідники	30	9	слабка
Мутвицьке	18	31	0.8		0.8	10СЗ+БП	90	0.60	2	25	36	330	3	ВСР	стовбурові шкідники	30	9	слабка
Мутвицьке	44	39	3.6		3.6	9СЗ1ДЗ+БП	44	0.75	1	18	26	240	3	ВСР	стовбурові шкідники	30	13	середня
Річицьке	3	53	4.1	(1)	3.1	10СЗ+БП	90	0.50	2	23	32	240	4	ВСР	вітровал, бурелом	10	4	відпад
Річицьке	9	19	4.9	(1)	3.9	8СЗ2БП	90	0.50	2	23	28	190	4	ВСР	вітровал, бурелом	10	5	слабка
Річицьке	10	51	2.0		2.0	10СЗ+БП	70	0.65	1	25	28	350	4	ВСР	вітровал, бурелом	15	4	відпад
Людинське	8	17	4.4		4.4	10СЗ+БП	70	0.80	2	19	26	300	4	ВСР	стовбурові шкідники	20	7	слабка
Людинське	12	61	5.0		5.0	10СЗ	55	0.80	3	15	18	200	4	ВСР	стовбурові шкідники	16	8	слабка
Людинське	17	3	6.4		6.4	7СЗ3БП	50	0.70	1	20	28	210	4	ВСР	вітровал, бурелом	26	12	середня
Людинське	24	7	0.8		0.8	10СЗ+БП	65	0.70	1	22	28	320	4	ВСР	стовбурові шкідники	34	11	середня
Людинське	24	17	8.7		8.7	9СЗ1БП	60	0.70	1A	23	28	310	4	ВСР	стовбурові шкідники	19	6	слабка
Людинське	47	30	2.0		2.0	4ДЗ3БП1СЗ1ОС1ВЛЧ	75	0.70	2	22	32	240	3	ВСР	вітровал, бурелом	26	11	середня
Людинське	48	2	2.9		2.9	9СЗ1БП+ОС	70	0.60	1	24	32	280	4	ВСР	стовбурові шкідники	17	6	слабка
Людинське	54	7	4.3		4.3	10СЗ+ДЗ+БП	57	0.70	1	21	28	300	3	ВСР	стовбурові шкідники	11	4	відпад
Людинське	58	8	3.1		3.1	10СЗ+БП	70	0.70	1	23	32	340	4	ВСР	стовбурові шкідники	15	4	відпад

Людинське	59	2	6.2		6.2	10СЗ	70	0.70	1	22	28	320	4	ВСП	стовбурові шкідники	15	5	слабка
Людинське	62	18	8.5	(1)	5.9	10СЗ+ДЗ	90	0.60	2	24	36	310	4	ВСП	вітровал, бурелом	10	3	відпад
Людинське	64	30	4.1		4.1	10СЗ	65	0.60	3	17	22	170	4	ВСП	стовбурові шкідники	8	5	слабка
Людинське	64	34	2.4	(1)	0.9	10СЗ+БП	46	0.50	1А	19	26	200	4	ВСП	стовбурові шкідники	12	6	слабка
Людинське	64	34	2.4	(2)	0.7	10СЗ+БП	46	0.50	1А	19	26	200	4	ВСП	стовбурові шкідники	7	4	відпад

Разом виявлено по підприємству:

В тому числі:	225.9				
	0.0	відпад	слабка	середня	сильна
	225.9	80.2	101.5	44.2	
Шкідники	202.6	відпад	слабка	середня	сильна
		69.2	97.6	35.8	
стовбурові шкідники	202.6	69.2	97.6	35.8	
Інші причини	23.3	відпад	слабка	середня	сильна
		11.0	3.9	8.4	
вітровал, бурелом	23.3	11.0	3.9	8.4	

Насадження обстежені, в ході лісопатологічного обстеження встановлено, що лісові насадження було пошкоджено внаслідок аварії та стихійного лиха – буреломами та вітровалами, внаслідок сильних поривчастих вітрів, які пройшли в лісових масивах Висоцького надлісництва у поточному році.

В насадженнях, що обстежувались спостерігалися дерева різних порід зі зламаними навпіл стовбурами і обламаними кронами (з відхиленням стовбура більш ніж на 30 градусів від вертикальної осі) та хмизу, за рахунок чого створюється захаращеність.

У відповідності до пункту 16 СПЛУ, у насадженнях, пошкоджених внаслідок стихійного лиха, в першу чергу для рубки призначаються дерева з поваленими чи зламаними стовбурами.

При обстеженні виявлено насадження уражені стовбуровими шкідниками. Заселеність дерев сосни звичайної, стовбуровими шкідниками, визначається за їх типовими ознаками. У зоні товстої кори (нижня частина стовбура) виявлені пошкодження (при відлущенні відмерлої кори, чітко видно ознаки життєдіяльності стовбурових шкідників, а саме маточні та личинкові ходи, шлюбні камери, льотні отвори, а також продукти життєдіяльності, тощо), які наносить шкідник під час заселення імаго та живлення личинок шести зубчастого короїда-стенографа *Ips sexdentatus* (поверхня стовбура в районі поселення зайнята ходами повністю). Характер ураження – поодинокий.

Додатково оцінюючи (окомірно у відсотках) стан крон та стовбурів, кількість сухих гілок та опалих пагонів, можна сказати про ймовірне заселення стовбуровими шкідниками дерев III - категорії санітарного стану. На лісовій підстилці відмічено наявність опалих пагонів з ознаками заселення сосновими лубоїдами з родини *Tomicus* (представники - малий сосновий лубоїд *Tomicus minor* та великий сосновий лубоїд *Tomicus piniperda*). Опалі пагони світло зеленого або жовтуватого кольору; мають характерні місця занурення дорослих особин до гілок. У нижній частині стовбура деревостанів V та VI категорій стану відмічено типові пошкодження тканин стовбура, які наносять ксилофаги з групи деструкторів - Вусачі *Gerambycidae* та Златки *Buprestidae*.

У відповідності до пункту 17 СПЛУ, під час відбору свіжозаселених стовбуровими шкідниками дерев для рубки, враховується загальний стан таких дерев. Свіжозаселені комахами-камбіофагами дерева підлягають першочерговому вилученню із деревостанів.

Виявлено поодинокі ураження листяних насаджень стовбуровими гнилями, до складу яких входять дерева: *берези, осики, дуба та вільхи*. Значна частина дерев, що відносяться до IV категорії санітарного стану з ознаками загнивання кореневої системи, наявні значні розстрікування в комлевій частині стовбура, що формує собою великі поздовжні язви з бурою та іржисто-бурою гниллю.

Спостерігаються насадження уражені лісовою пожежою, які всихають та втратили технічну якість деревини. Акти обліку лісових пожеж не надавалися.

За результатами оцінки пошкоджених дерев присутні ділянки із рухливою та стійкою низовою пожежею (знищений живий та мертвий надґрунтовий покрив, поверхнева коренева система та кора деревостанів, повністю або частково знищений підрост та підлісок). Древа мають ознаки відмирання камбіального шару (камбій – шар живих клітин, розташованих між корою та деревиною) стовбура.

Кореневі лапи та кореневі шийки дерев з ознаками обпалу (в окремих випадках більше $\frac{3}{4}$ периметра стовбура), висота нагару сягає від 0,5 до 3,5 м.

Висота нагару стовбура під час стійкої низової пожежі сягала зони перехідної та тонкої кори, що викликало пошкодження камбіального шару та призвело до внутрішнього порушення метаболізму. Горіння лісової підстилки протягом тривалого періоду стійкої низової пожежі негативного впливу на кореневу систему соснових насаджень, що викликало порушення метаболізму та погіршення живлення внаслідок обгорання поверхневої кореневої системи.

Також відмічається, що наявні дерева які не відносяться до жодної з категорій технічної придатності, тобто в насадженнях накопичується неліквідна деревина.

Насадження швидко втрачають свої лісогосподарські та захисні властивості. В насадженнях швидкими темпами проходить накопичення низькосортної деревини. Санітарний стан даних насаджень визнано незадовільним.

Висновки та пропозиції:

1. Для поліпшення належного санітарного стану лісів, з метою оздоровлення насаджень у максимально стислі строки, за умови недопущення негативного впливу на навколишнє природне середовище, рекомендовано провести заходи з поліпшення санітарного стану лісів на площі – **225,9 гектарів**, а саме: вибіркові санітарні рубки – на площі **225,9 гектарів**.

2. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів провести в 2025 році дотримуючись максимально стислих термінів. При проведенні заходів з поліпшення санітарного стану лісів передбачити застосування методів та технологій, що передбачають запобігання негативному впливу на стан навколишнього середовища.

3. Рубки провести згідно СПЛУ, термінів та норм передбачених цими правилами.

4. В осередках стовбурових шкідників, вітровалів та буреломів, заготовлену деревину вивозити в максимально стислі терміни, а за неможливості термінового вивезення корувати, лісосічні залишки утилізувати.

5. Осередки стовбурових шкідників, стовбурових гнилей та вітровалів, буреломів, які зафіксовані під час лісопатологічного обстеження, підлягають моніторингу санітарного стану насаджень державною лісовою охороною надлісництва, та у разі незафіксованого осередку стовбурових шкідників на обліку підприємства, вони підлягають обов'язковій фіксації.

6. Лісовій охороні надлісництва, вести постійний нагляд за суміжними насадженнями. При виявленні появи осередків шкідників та хвороб лісу, в найкоротші термін здійснювати проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів. Осередки шкідників та хвороб лісу, виявлені лісопатологічним обстеженням, поставити на облік, згідно лісопатологічним журналом.

7. При проведенні відводів, під вибіркові санітарні рубки, в частинах насаджень середнього та сильного ступеня інтенсивності ураження, враховувати факти зниження повноти нижче критичної (у відповідності до діючих СПЛУ), та при фактичному встановленні даних фактів проектувати в місцях інтенсивної рубки проведення суцільних санітарних рубок.

8. В ході лісопатологічного обстеження спеціалістами лісозахисту червонокнижних рослин та тварин не виявлено.

9. Лісовій охороні надлісництва, при виявленні червонокнижних рослин та тварин, діяти згідно чинного законодавства пункту 5 СПЛУ.

11. Лісопатологічне обстеження спеціалістами філії «Рівнелісозахист» ДСЛП «Київлісозахист» було проведене: 22-24.09.2025 року.

Акт складено в 4-ох примірниках:

1-й - філії "Рівнелісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";

2-й - надлісництву;

3-й - Північно-Західному міжрегіональному управлінню лісового та мисливського господарства;

4-й: філії "Поліський лісовий офіс" ДП "Ліси України";

Акт підписали:

Провідний інженер-лісопатолог
сектору моніторингу
стану лісових насаджень
філії "Рівнелісозахист"
ДСЛП "Київлісозахист"

Руслан МАЦЕЛИК

Провідний інженер-лісопатолог
сектору нагляду, обліку і
прогнозу стану лісових насаджень
філії "Рівнелісозахист"
ДСЛП "Київлісозахист"

Тамара МАЦКОВА

Провідний інженер-лісопатолог
сектору нагляду, обліку та
прогнозу стану лісових насаджень
філії "Рівнелісозахист"
ДСЛП "Київлісозахист"

Вікторія ОРЕШКО

Начальник відділу
мисливського господарства,
охорони та захисту лісів Північно-Західного
міжрегіонального управління лісового
та мисливського господарства

Володимир КАСЯНЧУК

Головний спеціаліст
відділу мисливського господарства,
охорони та захисту лісів Північно-Західного
міжрегіонального управління лісового
та мисливського господарства

Іван МОРОЧЕНЕЦЬ

Головний спеціаліст
відділу мисливського господарства,
охорони та захисту лісів Північно-Західного
міжрегіонального управління лісового
та мисливського господарства

Яна ЛИМАР

Начальник Висоцького надлісництва
філії "Поліський лісовий офіс" ДП "Ліси України"

Михайло САЛІВОНИК

Помічник начальника Висоцького надлісництва
філії "Поліський лісовий офіс" ДП "Ліси України"

Олександр ШАНЬКО

Інженер лісового господарства 1 категорії
філії "Поліський лісовий офіс" ДП "Ліси України"

Дмитро ЮХНЕВИЧ

Провідний інженер охорони
і захисту лісів філії "Поліський лісовий офіс" ДП "Ліси України"

Помічник лісничого Мутвицького л-ва
Помічник лісничого Олександрівського л-ва
Лісничий Людинського л-ва
Лісничий Золотинського л-ва
Лісничий Більського л-ва
Лісничий Річицького л-ва

Володимир ХОМИЧ

Юрій САВЧАНЧИК

Артур ГАВРИЛОВИЧ

Володимир ЧУДІК

Сергій ЧУДІК

Сергій ЖАКУН

Віталій САЛЬНІКОВ